

TURUN YLIOPISTO
Lääketieteellinen tiedekunta

KURKELA, IDA: Selektiivinen mutismi – Uusia tutkimustuloksia vuodesta 2010

Syventävien opintojen kirjallinen työ, 37 s., 3 liitettä
Lastenpsykiatria
Helmikuu 2017

Tässä syventävässä työssä tavoitteena on tehdä systemaattinen kirjallisuuskatsaus selektiivisestä mutismista. Tiedonlähteenä käytän Pubmed-tietokantaa, josta käyn läpi alkuperäisartikkelit tammikuusta 2010 - marraskuuhun 2016. Hakusanoilla ”selective” ja ”mutism” saa kyseiselle aikavälille 69 artikkelia, joista englanninkielisiä aiheeseen liittyviä alkuperäisartikkeleita on 34 kpl. Täydennän aineistoa aiemmalla kirjallisuudella siten, että kokonaisuudesta tulee yhtenäinen ja tärkeimmät osa-alueet tulevat käsiteltyä. Kirjallisuuskatsauksen on määrä valmistua helmikuussa 2017, ja sen laajuus tulee olemaan noin 30 sivua.

Selektiivinen mutismi (SM) on harvinainen lastenpsykiatrinen häiriö, jossa lapsi toistuvasti kieltäytyy puhumasta tietyissä tilanteissa (useimmiten koulussa), vaikka toisissa tilanteissa puhuu normaalisti. Suurimmalla osalla häiriö kroonistuu ja aiheuttaa remission jälkeenkin merkittävästi vaikeuksia psyykeen, sosiaaliseen elämään, koulunkäyntiin ja yleiseen toimintakykyyn. SM esiintyy hyvin usein yhdessä ahdistuneisuushäiriöiden kanssa (erityisesti lapsuusiän ahdistuneisuushäiriön), mutta myös autismikirjon häiriöiden, kommunikaatiohäiriöiden ja vähemmissä määrin myös uhmakkuushäiriön kanssa. SM:n taudinkuvaan voi ahdistuneisuuden lisäksi liittyä oppositionaalisuus. Tähän vaikuttavat esimerkiksi vanhempien psykopatologiset tekijät ja heidän käyttämänsä kasvatustyyli.

SM on vielä huonosti ymmärretty häiriö, jonka etiologiaksi on ehdotettu geneettisiä tekijöitä ja syndroomia, behavioraalista inhibitiota, perhedynamiikan ongelmia, traumaa, neurologisia häiriöitä, ahdistuneisuushäiriöitä sekä kieli- ja kommunikaatiohäiriöitä. Sen tausta on todennäköisimmin monitekijäinen.

SM:n hoito ei ole vakioitunut. Tehdyt tutkimukset ovat pieniotoksisia ja suurin osa ilman satunnaistettua, sokkoutettua kontrolliryhmää. Kognitiivis-behavioraalisen terapian tehoamisesta on paljon näyttöä, myös modulaarisessa muodossa ja tietokoneen välityksellä toteutettuna. Erilaiset altistusta ja palkintomallin sisältävät interventiot, joihin on yhdistetty toinen elementti (muun muassa roolipelaaminen, videokuvaus, lääkkeellinen hoito) ovat antaneet hyviä empiirisiä tuloksia. Lääkkeellisestä hoidosta lähinnä fluoksetiinia on kokeiltu ja, sillä on saatu kohtalaisia vasteita. Hoitoon tulisi ottaa mukaan vanhemmat ja opettaja, jotta hoitovaste välittyisi useaan lapsen toimintaympäristöön.

Asiasanat: selektiivinen mutismi, lastenpsykiatrinen häiriö, puhumattomuus